

Parlamentul
Republicii Moldova

DBY-01 nr. 154
1 aprilie 2024

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege privind pilotarea votului prin corespondență
(nr. 65 din 01.03.2024)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege sus-menționat, conform prevederilor art. 54 din Regulamentul Parlamentului și ale Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și comunică următoarele.

I. Observații generale

1. Proiectul este înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament în conformitate cu art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului.

Prezentul proiect de lege reglementează procedura participării la alegeri prin exercitarea votului prin corespondență, care urmează a fi aplicată doar în Statele Unite ale Americii și Canada, procedurile electorale specifice votului prin corespondență, atribuțiile organelor electorale create în acest sens.

Din conținutul notei informative la proiect desprindem că la elaborarea acestuia au contribuit membri ai Comisiei Electorale Centrale și Ministerului Afacerilor Externe, experți în domeniul electoral și reprezentanți ai instituției prezidențiale.

Domeniul dat ține de competența Parlamentului și este în concordanță cu prevederile art. 66 din Constituție.

2. Potrivit art. 3 din Primul Protocol (Paris, 20.03.1952) al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului, ratificată de către Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298/1997: *„Înaltele părți contractante se angajează să organizeze, la intervale rezonabile, alegeri libere cu vot secret, în condiții care să asigure libera exprimare a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legiuitor.”*

Dreptul de vot poate fi definit ca dreptul recunoscut în condițiile legii cetățenilor unui stat de a-și exprima în mod liber, direct sau indirect, opțiunea electorală pentru un anumit partid politic sau candidat propus de o grupare politică sau pentru un candidat independent. În acest sens, Constituția Republicii Moldova reglementează, prin art. 38, dreptul la vot, acesta fiind

primul drept electoral al cetățenilor Republicii Moldova odată cu atingerea vârstei de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcând cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege.

Fiind un drept fundamental dreptul la vot și asigurarea realizării acestui drept într-un mod echitabil și democratic constituie una dintre obiectivele de baza ale autorităților Republicii Moldova. Atât pentru cetățenii care trăiesc în interiorul granițelor statului suveran cât și în afara acestora trebuie să se respecte principiile universalității, transparenței și securității în alegeri.

Este dreptul suveran al fiecărui stat de a decide dacă și în ce procedură cetățenii săi votează când se află în străinătate. La fel, fiecare stat decide asupra metodei de vot extern aplicate în dependență de interesele politice, necesitățile sociale, posibilitățile financiare și administrative și tradițiile istorice. Unele state pot oferi cetățenilor săi peste hotare doar o singură modalitate de votare, în timp ce altele aplică mai multe proceduri.

Din studiul comparat elaborat de către Direcția studii parlamentare - „Reglementări privind votul prin corespondență în statele Uniunii Europene”¹, putem observa o tendință favorabilă exercitării dreptului de vot al cetățenilor cu reședința permanentă/temporară în străinătate, cel puțin în cadrul alegerilor naționale. Exercitarea acestui exercițiu electoral prin votul prin corespondență este frecvent întâlnit în statele membre ale Uniunii Europene, deși legislația și practicile naționale europene sunt departe de a fi uniforme.

Este important de menționat că indiferent de metodă, realizarea practică a votului extern este un proces mult mai dificil decât organizarea votului în țară, ca urmare a multitudinii de alte activități ce urmează a fi întreprinse în paralel cu organizarea alegerilor în țară. Totodată, din cauza unui grad mai scăzut de securitate, control și transparență pe care-l presupune votul extern, realizarea practică a acestuia va genera întotdeauna suspiciuni de fraudă. De regulă, cu cât gradul de consolidare a instituțiilor și practicilor democratice dintr-un stat și a încrederii în sistemul electoral intern este mai mare, cu atât sensibilitatea acestui subiect este mai redusă. Din aceste considerente succesul unei bune desfășurări a alegerilor peste hotarele țării presupune pe de o parte o bună planificare din partea autorităților electorale, îmbinată cu creativitate și flexibilitate administrativă a acestora, în limitele legale, și pe de altă parte, un consens politic intern asupra necesității aplicării votului extern.

Votul prin corespondență, propus prin prezenta inițiativă legislativă este metoda de votare aplicată cu succes în mai multe țări din Europa. Astfel, menționăm că în Austria, Slovacia și Spania, cetățenii aflați în străinătate pot vota numai prin corespondență. Votul prin corespondență este o metodă

---

¹ <https://int.parlament.int/wiki/digest-ul-lucrarilor-de-cercetare-2024/>

posibilă în Belgia, Estonia, Franța, Letonia, Lituania, Marea Britanie, Portugalia, Slovenia, Suedia și Ungaria.

Ținând cont de perioada în care acest proiect de lege a fost propus spre aprobare, în temeiul rigorilor stabilite în Codul bunelor practici electorale, pentru a evita ca introducerea votului prin corespondență în străinătate să nu fie prezentat ca o consecință a intereselor politice ale anumitor partide reprezentate în Parlament, asigurarea drepturilor electorale declarate ale cetățenilor moldoveni aflați în străinătate necesită: ***proceduri electorale bine elaborate și realizabile în termene prestabilite judicios; resurse financiare pe potrivă și nu în ultimul rând transparentă deplină pentru evitarea acuzațiilor de manipulare.***

3. Conform art. 35 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 expertiza anticorupție este obligatorie pentru toate proiectele actelor normative.

4. Art. 47 alin. (6) din Regulamentul Parlamentului, stabilește că la proiectul de act legislativ se anexează rezultatele expertizelor și cercetărilor efectuate, precum și rezultatele consultărilor publice.

5. Ținând cont de faptul că aplicarea acestui proiect pilot/rezultatele votului realizat în temeiul acestuia, în condițiile în care va fi aprobat, va avea un impact asupra rezultatelor votării la exercițiul/exercițiile electorale planificate pentru anul 2024 dorim să atragem atenția la Codul bunelor practici în materie electorală care evidențiază trei elemente considerate a fi factori decisivi în determinarea rezultatelor scrutinului. Astfel, la pct. 64 este statuat că „*necesitatea de a garanta stabilitatea nu privește, în practică, atât principiile fundamentale a căror contestare formală este greu de imaginat, cât cea a unor reguli mai precise ale dreptului electoral, în special a celor care reglementează **sistemul electoral propriu-zis, componența comisiilor electorale și constituirea teritorială a circumscriptiilor**. Aceste trei elemente sunt frecvent – în mod corect sau incorect – considerate a fi factori decisivi în determinarea rezultatelor scrutinului. De aceea, întru garantarea stabilității procesului electoral, precum și întru evitarea manipulării în favoarea partidului la putere, sau a unei tentative de manipulare, Codul menționat **nu recomandă** modificarea acestor trei elemente cu puțin timp înainte de alegeri (mai puțin de un an).*

II. Observații de ordin tehnico-juridic.

1. În temeiul rigorilor Legii nr. 100/2017 recomandăm divizarea normei **art. 1** în două articole separate „*Scopul și obiectul de reglementare*” și „*Noțiuni generale*”, iar ordinea alineatelor să corespundă ordinii consecutive expuse în titlul articolului.

1.1. Prevederile **alin. (3) al art. 1** nu se încadrează în conținutul titlului articolului.

1.2. Noțiunile de la **alin. (4) al art. 1** se vor expune în ordinea alfabetică, într-un articol separat, conținutul acestora fiind ajustat la exigențele art. 54 din Legea nr. 100/2017. Definițiile noțiunilor trebuie să fie expuse clar și succint.

2. Ținând cont de prevederile art. 5 și art. 7 din Codul electoral nr. 325/2022, în temeiul normei de la art. 54 alin. (1) lit. g) și art. 55 din Legea nr. 100/2017, recomandăm revizuirea conținutului **la art. 2** și expunerea acestuia conform rigorilor sus menționate. În redacția actuală conținutul articolului seamănă mai mult cu o instrucțiune de realizare a votului prin corespondență, în timp ce normele tehnicii legislative impun ca norma juridică să aibă un conținut clar și concis.

2.1. Din conținutul normei de la **alin. (2) art. 2**, cu referire la textul „iar în cazul încălcării acestui principiu”, nu este clar la care principiu se face trimitere.

3. Întru evitarea tautologiilor recomandăm revizuirea textului „se exercită anticipat, înainte de ziua alegerilor”, **art. 4**. Tot aici, recomandăm expunerea propozițiilor de la **alin. (1) al art. 4** în alineate separate.

3.1. Termenii de la **art. 4** sunt stabiliți prin derogare de la prevederile art. 12 din Codul electoral nr. 325/2022, fapt care necesită a fi reflectat în conținutul articolului dat.

4. Atragem atenția la utilizarea neuniformă a terminologiei în conținutul proiectului de lege: „vot prin corespondență”, „dreptul de vot prin corespondență”, „dreptul de a alege prin corespondență”, întru respectarea normelor de la art. 54 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 100/2017 se impune necesitatea revizuirii și ajustării conținutului proiectului.

5. Prevederile **art. 6** urmează a fi ajustate la exigențele art. 55 alin. (5) din Lege nr. 100/2017 unde este prevăzut că „în cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în alt act normativ, pentru evitarea reproducerii normelor complementare, se face trimitere la elementul structural sau constitutiv respectiv, indicându-se denumirea, numărul și anul adoptării, aprobării sau emiterii actului citat”.

5.1. O persoană poate fi inclusă în lista electorală pentru exercitarea votului prin corespondență doar după ce sa înregistrat pentru exercitarea acestuia conform rigorilor stabilite la art. 18 din proiect, în special atragem atenția la norma de la alin. (5) al articolului menționat. Prin urmare, propunem excluderea din conținutul **art. 6** cuvintele „au solicitat și”.

6. Prevederile **art. 9** dublează norma art. 18 din Codul electoral nr. 325/2022 fapt ce contravine prevederilor art. 55 alin. (1) din Legea nr. 100/2017.

7. La **art. 10** reiterăm obiecția expusă la pct. 5 din prezentul aviz.

7.1. Nu este clar la ce se referă textul „*părți integrante ale acestuia*” de la **art. 10 lit. b)**.

8. Conform art. 35 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022 Comisia Electorală Centrală **constituie consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea**, care activează permanent, sunt formate dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 7 și de cel mult 11 persoane.

În același timp, consiliul electoral de același nivel pentru exercitarea votului prin corespondență, **art. 12 alin. (1)** este prevăzut că „*consiliul va fi format dintr-un număr impar de membri, cel puțin 7 și cel mult 13 persoane*”.

8.1. Remarcăm că, **art. 12** nu stabilește careva cerințe (studii, experiență, instruire ș.a.) față de candidaturile desemnate de către Ministerul Afacerilor Externe. Nu este clar cum aceste persoane vor fi selectate de către autoritatea vizată, conform/în baza căror criterii.

9. La **art. 13 lit. b)** este necesar de specificat că secțiile de votare și birourile electorale pentru exercitarea votului prin corespondență sunt constituite în condițiile prezentei legi.

9.1. Considerăm că la **art. 13 lit. h)**, eronat s-a făcut trimitere la alin. (2) art. 4, motiv pentru care autorii urmează să verifice suplimentar corectitudinea trimiterii.

9.2. La **art. 13 lit. i)** urmează a fi specificat/precizat unde anume vor fi afișate rezultatele votării din circumscripția respectivă.

10. Întru evitarea repetiției, recomandăm revizuirea prevederilor **art. 14 alin. (1)** și excluderea textului „*pentru exercitarea votului prin corespondență*” de la finalul primei propoziții.

10.1. Garantarea uniformității în reglementarea situațiilor similare/identice reprezintă unul dintre pilonii fundamentali ai procesului legislativ și al asigurării tratamentului egal, prin urmare nu este clar de ce în conținutul proiectului dat secțiile de votare se constituie „*cu cel puțin 30 de zile înainte de data alegerilor*”, **art. 14 alin. (2)** din proiect, în timp ce art. 39 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022 intitulat „Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare din străinătate și a birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate” stabilește că „*secțiile de votare constituite în străinătate vor activa în conformitate cu particularitățile prevăzute de prezentul cod și vor fi organizate cu cel puțin 35 de zile înainte de data scrutinului*”. Recomandăm revizuirea și uniformizarea normelor.

10.2. Remarcăm diferența numărului de membri stabilite pentru birourile electorale ale secțiilor de votare pentru exercitarea votului prin corespondență **art. 14 alin. (3)** și numărul prevăzut pentru birourile electorale constituite în condițiile art. 39 alin. (6) din Codul electoral.

10.2.1. A doua propoziție de la **art. 14 alin. (3)** din proiect va fi expusă într-un alineat separat. Tot aici, întru evitarea aplicării eronate și/sau unei interpretări abuzive, recomandăm excluderea din conținutul propoziției cuvintele „*de regulă*”.

10.3. Recomandăm revizuirea conținutului prevederilor **art. 14 alin. (4) lit. a)** și **alin. (6)** prin prisma normei de la art. 39 alin. (6) lit. a) din Codul electoral în vigoare și expunerea acestora într-o nouă redacție.

10.4. Norma de la **alin. (8) al art. 14** nu se încadrează în obiectul de reglementare determinat prin titlul acestuia. Astfel, propunem excluderea acestuia din conținutul articolului dat.

11. În conținutul **art. 15 alin. (1)** urmează a fi precizat cărui destinatar biroul electoral al secției de votare pentru votul prin corespondență „*expediază materialele electorale*”?

11.1. Ținând cont de norma de trimitere, textul introductiv, **art. 15 alin. (1)** menționăm că **lit. b)**, din conținutul acesteia, reproduce prevederile normei de la art. 41 lit. b) din Codul electoral nr. 325/2022 la care se face referință.

11.2. Dat fiind faptul că proiectul de lege nu determină/definește care sunt „*persoanele autorizate*” propunem ca **art. 15 alin. (2)** să fie completat cu o normă de precizare în acest sens (fie una de trimitere la prevederile Codului electoral nr. 325/2022 sau definirea acestui termen în proiect).

12. Pentru un spor de claritate în titlul **art. 16** după cuvântul „*mijloacelor*” se va scrie cuvântul „*financiare*”.

13. Ținând cont de impactul exercițiului electoral propus prin conținutul proiectului supus avizării, considerăm că reglementările ce vizează „*modul de formare, administrare și actualizare*” a subsistemului de evidență a alegătorilor pentru exercitarea votului prin corespondență trebuie să fie expuse în conținutul proiectului de lege (**art. 17** din proiect).

13.1. Totodată, în condițiile în care „*subsistemul este parte integrantă a Registrului de stat al alegătorului*”, conform **art. 17 alin. (2)**, apare întrebarea privind oportunitatea păstrării acestui articol în conținutul proiectului dat.

13.2. Cu referire la termenul „*alte mențiuni relevante*” de la **art. 17 alin. (3) lit. f)** remarcăm norma art. 54 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 100/2017 unde este statuat – „*conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc*”. Întru respectarea rigorilor tehnicii legislative în conținutul proiectului urmează a fi stabilite cu exactitate

criteriile/datele necesare pentru evidența alegătorilor pentru exercitarea votului prin corespondență.

14. Propunem excluderea din conținutul **art. 18 alin. (1)** propoziția „*Scopul înregistrării este de a stabili numărul alegătorului care își exprimă intenția de a vota prin corespondență*”.

14.1. Prevederile **art. 18 alin. (5)** necesită a fi revizuite și expuse succint. Rigoarele referitor la răspundere pot fi expuse într-un alineat separat.

14.2. La **art. 18 alin. (6) lit. b)**, nu este clar cum Comisia Electorală Centrală va demonstra/ argumenta/ verifica situația în care alegătorul în cadrul înregistrării prealabile „*a indicat o adresă poștală (fizică) inexistentă*” din Statele Unite ale Americii sau Canada.

14.3. Ținând cont de obiectul de reglementare al **alin. (8) art. 18**, recomandăm expunerea acestuia într-un articol separat ce ar viza exclusiv protecția datelor cu caracter personal.

15. La **art. 19 alin. (3)**, atragem atenția la prevederile (termenul stabilit) „cu cel puțin 2 zile înainte de ziua alegerilor” în condițiile în care conform art. 20 listele electorale sunt verificate „cel târziu cu 20 de zile înainte de ziua alegerilor”, iar votarea prin corespondență se încheie odată cu recepționarea plicurilor cu buletinele de vot de către organul electoral „cel târziu la ora 18:00, ora locală a țării gazdă, a zilei de joi înainte de ziua alegerilor”.

16. Recomandăm completarea conținutului **art. 21** cu prevederi prin care să fie statuat că buletinele de vot prin corespondență trebuie să conțină pe prima pagină mențiunea „*Buletin de vot prin corespondență*”.

16.1. Considerăm insuficient termenul de 10 zile de la **art. 21 alin. (3)** pentru exercitarea votului prin corespondență pentru turul II, ținând cont de specificul termenului de exercitarea al acestuia în raport cu ziua alegerilor nemijlocit.

16.2. Totodată cu referire la prevederile **art. 21**, remarcăm norma de la alin. (1) al art. 74 din Codul electoral nr. 325/2022 unde este statuat că „*reprezentanții concurenților electorali/participanților la referendum pot să asiste la confecționarea matriței buletinului de vot, la tipărirea buletinelor de vot, precum și la lichidarea matriței*”.

Întru evitarea neconcordanțelor între normele juridice menționate, recomandăm corelarea prevederilor proiectului la normele legale în vigoare.

17. Ca și Republica Moldova țările în care urmează a fi expediate buletinele de vot au mai mulți prestatori de servicii poștale, prin urmare apare întrebarea care va fi modalitatea de selectarea a acestora reieșind din diferența costurilor serviciilor prestatorilor de servicii poștale din SUA și Canada **art. 22 alin. (2)**.

18. Întru evitarea unor neconcordanțe remarcăm necesitatea respectării rigorilor statuate la art. 54 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 100/2017 în ceea ce privește uniformitatea terminologiei utilizate în conținutul/denumirea **art. 24** „*plicuri exterioare*” sau „*plicurile speciale*”.

19. Întru respectarea uniformității terminologiei utilizate recomandăm revizuirea și expunerea conform rigorilor de la art. 54 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 100/2017, termenilor „*materiale electorale*” și „*plicurilor cu buletinele de vot*”, **art. 25 alin. (1)** din proiect.

19.1. Cum poate fi verificată informația că „*prestatorii de servicii de curierat sau poștă au informat că urmează a fi livrate materiale electorale*”, fapt care sta la baza prelungirii termenului recepționării plicurilor cu voturi prin corespondență, **art. 25 alin. (3)**. În ce formă biroul electoral înștiințează consiliul electoral de circumscripție și Comisia Electorală Centrală despre prelungire.

19.2. Tot aici la **art. 25 alin. (3)** cu referire la termenul „*servicii de curierat sau poștă*” atragem atenția la prevederile art. 1 alin. (4) din proiect unde este stabilit că „*vot prin corespondență – metodă alternativă de vot, exercitată în străinătate cu utilizarea serviciilor poștale*”. La art. 22 alin. (2) este statuat că „*expedierea buletinelor de vot are loc prin intermediul poștei diplomatice sau serviciilor poștale obișnuite prestate de prestatorii de servicii poștale*”. Aceeași obiecție este valabilă și pentru **art. 26 lit. c)** din proiect.

20. La **art. 26**, termenul „*plicuri speciale*” necesită a fi definit la noțiuni generale.

20.1. Art. 26 este intitulat „*Expedierea plicurilor speciale*” în timp ce textul articolului dat se referă la „*procedurile electorale ce vizează modul de recepționare de către biroul electoral al secției de votare, păstrare a buletinelor de vot, expediere a buletinelor de vot și recepționare a acestora după votare*”.

20.2. Nu este clar care este locul și rolul „*documentului de însoțire*”, în condițiile **art. 26 lit. c)** din proiect.

20.3. Din conținutul articolului nu este clar ce se întâmplă cu plicul în cazul în care nimeni îl recepționează.

20.4. Propunem de a completa la început norma de la **lit. g) art. 26** cu cuvintele „*la expediere*”.

21. La **art. 28 alin. (1)** de două ori, în contexte diferite, este prevăzută numărarea plicurilor. Recomandăm divizarea normei în două alineate separate.

21.1. La **art. 28 alin. (2)** este necesar de stabilit expres în ce termen biroul electoral al secției de votare are obligația de a notifica alegătorul despre faptul că nu a recepționat plicul.

21.2. Din conținutul proiectului nu este clară modalitatea/forma prin care biroul electoral al secției de votare „*asigură anunțarea publică a informației despre materialele necesare votării prin corespondență*”. Cum informația dată poate fi adusă la cunoștință alegătorilor din SUA și Canada (**art. 28 alin. (3)**).

22. La **art. 29 alin. (1)** propunem substituirea textului „*după închiderea secțiilor de votare din țara respectivă*” cu textul „*după expirarea timpului rezervat votării*”. Totodată, atragem atenția că în state precum SUA și Canada sunt mai multe fusuri orare, prin urmare secțiile de votare se închid la ore diferite.

22.1. Cu referire la prevederile **art. 29 alin. (3)** apare întrebare: ce acțiuni procedurale se întreprind în cazul în care în procesul de verificare a integrității sigiliilor de pe urnele de vot au fost depistate anumite nereguli?

22.2. Nu este clar ce se are în vedere prin textul „*asigurându-se amestecarea și numărarea acestor plicuri*” de la **art. 29 alin. (5) lit. b)**.

22.2.1. Considerăm injust ca după deschiderea urnei de vot verificarea conținutului fiecărui plic în parte să fie efectuată doar „*de către un membru al biroului electoral al secției de votare*”, **art. 29 alin. (5) lit. c)**, fără a fi prezente și alte persoane cointeresate în exercitarea corectă și obiectivă a procesului de numărare a voturilor. Recomandăm completarea normei citate cu prevederi prin care să fie stabilită obligația de a deschide și verifica plicurile în prezența mai multor „funcționari electorali din cadrul biroului și a persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale”.

22.3. Un alt aspect important care necesită a fi specificat în conținutul articolului dat este ca la numărare biroul electoral se asigură cu mese suficiente pentru ca toate plicurile și buletinele extrase din urne să se numere într-un singur loc, în văzul tuturor membrilor biroului electoral al secției de votare și al celor prezenți.

23. Prevederile **art. 30 alin. (2) și (3)** reproduc în tocmai norma de la art. 82 din Codul electoral nr. 325/2022, la care autorii fac trimitere în primul alineat al articolului dat din proiect. Întru evitarea tautologiilor juridice recomandăm revizuirea conținutului **art. 30**.

24. La prevederile **art. 34 alin. (1)** reiterăm obiecția expusă la pct. 16.1 din prezentul aviz.

24.1. Întru asigurarea preciziei și clarității normei la art. 34 alin. (2) din proiect cuvintele „*timp util*” se vor substitui printr-un termen definit expres.

24.2. Prevederile **art. 34 alin. (2)** urmează a fi corelate cu norma art. 25 alin. (2) din prezentul proiect de lege. Tot aici, atragem atenția la exigențele art. 54 alin. (1) lit. g) din legea nr. 100/2017.

25. În ceea ce privește termenul de intrare în vigoare a proiectului de lege stabilit la **art. 36 alin. (1)** remarcăm norma art. 56 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 unde este stabilit că *„actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării”*. În cazul când, se propune o altă dată de intrare în vigoare, cu excepția de la alin. (2) și (3) al aceluiași articol, autorii urmează să argumenteze în nota informativă necesitatea urgentării.

26. Prevederile **art. 36 alin. (3)** contravin prevederilor art. 16 alin. (1) unde este prevăzut că *„cheltuielile legate de organizarea și desfășurarea votului prin corespondență se suportă de la bugetul de stat, în limita alocațiilor aprobate prin legea bugetară anuală pentru Comisia Electorală Centrală”*.

27. Obiectăm lipsa în conținutul proiectului de lege a prevederilor prin care să fie reglementate aspectele legate de:

- declarația pe propria răspundere a alegătorului privind exercitarea în mod liber, direct și secret a dreptului de vot, datată și semnată olograf, cu indicarea în conținutul declarației tipul și data scrutinului;

- procedurile/dreptul subiecții interesați din cadrul exercițiului electoral de a contesta deciziile organelor electorale, modul de formare și componența birourilor electorale pentru votul prin corespondență, precum și alte operațiuni efectuate de biroul electoral pentru votul prin corespondență;

- exercitarea votului prin corespondență de către persoanele cu dezabilități (nevăzători);

- procedurile de asigurarea a securității votului sunt descrise într-un mod ambiguu;

- nu există dispoziții care să prevadă sancțiuni sau alte forme de răspundere pentru încălcarea normelor referitoare la votul prin corespondență.

În contextul obiecțiilor expuse, remarcăm necesitatea revizuirii detaliate a textului proiectului de lege **nr. 65 din 01.03.2024** întru ajustarea conținutului acestuia la exigențele normelor tehnicii legislative, Legii nr. 100/2017, întru evitarea dublării prevederilor cadrului național în vigoare, precum și prevenirea dispersării normelor cu același conținut și/sau scop în acte legislative diferite.

Menționăm că obligativitatea respectării normelor de tehnică legislativă la elaborarea actelor normative este constatată de Curtea Constituțională

printr-un șir de hotărâri. Astfel, prin HCC nr. 26/2016 (§ 51), HCC nr. 2/ 2018 (§ 45) și HCC nr. 6/ 2019 (§ 39-41), Curtea a reținut că la elaborarea unui act normativ **legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate.** De asemenea, textul legislativ trebuie să corespundă principiului unității materiei legislative sau corelației între textele regulatorii, pentru ca persoanele să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente, ce exclud interpretările contradictorii sau concurența între normele de drept aplicabile. Prin hotărârile menționate mai sus Curtea subliniază că legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și **să evite paralelismele legislative, ce generează incertitudine și insecuritate juridică. Or, în procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative.** Astfel, Curtea Constituțională a reținut că previzibilitatea și claritatea constituie elemente indispensabile ale constituționalității unei norme, care în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise.

Ion CREANGĂ
Șef Direcție generale

ex: Elena Geru
tel: 820-580